

Nietvelt ontspooert fascinerend

TONEEL *Nooit van elkaar*, door Toneelgroep Amsterdam. Gezien: 10/2 in Antwerpen; 17/4-19/5 in Stadsschouwburg Amsterdam.

‘Ik ben groot en sterk en fantastisch.’ Het zinnetje komt steeds terug. De vrouw die het uitspreekt, zit alleen in haar lege appartement achter glazen rode wijn, wachtend op een man die niet komt. In een schitterende rol geeft Chris Nietvelt haar wanhopig zelfinzicht en tegelijk bedaarde waardigheid.

De teksten van de Noorse toneelschrijver Jon Fosse (1959) werden tot nu toe alleen in de kleine zalen gespeeld, meestal door jonge acteurs. Het zijn antidramatische stukken over wat hij zelf noemt de lege ruimte in menselijke relaties. Ze zijn minimalistisch in taal en zonder conflict of climax.

De overeenkomsten met *La voix humaine* met Halina Reijn, vorig

jaar in Amsterdam te zien, zijn duidelijk. Opnieuw zien we een eenzame vrouw die zich obsessief overgeeft aan het verlangen naar een geliefde die haar verlaten heeft. Maar in *Nooit van elkaar* komt de verbeelding tot leven en keert de man als droombeeld terug. Of is hun ontmoeting echt en kunnen ze niet anders dan langs elkaar heen praten?

Het decor is een onregelmatig gevormde ruimte. Het lijkt een half verbouwd appartement te zijn met onafgewerkte betonnen pilaren, een gat in het keukenblok en dozen. Is ze net verhuisd of staat ze op het punt te vertrekken? Zonnig licht schijnt door grote ramen links, later wordt het scherper en killer.

De voorstelling is gestructureerd rond de maaltijd, die in de schaarse tekst benoemd wordt. Aan het begin gaat Nietvelt naar het voorbeeld van Julia Child een kip te lijf, later dekt ze een tafel voor twee personen, terwijl ze maar één stoel heeft.

Regisseur Ivo van Hove en zijn

spelers weten in opperste beheersing de muzikaliteit en suggestieve kracht van Fosses steeds herhalende zinnetjes over te brengen en lading te geven.

Maar meer nog dan de taal is het Chris Nietvelt die de voorstelling spannend maakt. Het is fascinerend hoe gecontroleerd ze haar personage laat ontsporen. Door taal houdt ze zichzelf in de hand, maar tegelijk laat ze in de taal haar obsessies de vrije loop. Scholten van Aschat is ook al zo mooi, bedaard en bijna een zelfbewust fantasiebeeld.

Het is jammer dat de tekst tegen het einde te veel uitlegt en niet genoeg vertrouwt op zijn aangename raadselachtigheid. Nietvelts personage kan berusten in haar ongeluk, maar dat was al duidelijk.

Nee, Fosse is noch een nieuwe Ibsen noch Beckett. Er valt veel te genieten bij *Nooit van elkaar*, maar de spelers overvleugelen de tekst.

SIMON VAN DEN BERG